

**RECORDAANTALLEN BRUINVISSEN *PHOCOENA PHOCOENA*
EN ROODKEELDUIKERS *GAVIA STELLATA*
LARGE NUMBERS OF HARBOUR PORPOISES AND
RED-THROATED DIVERS**

Nadat het ijs in maart van zee verdwenen was na de strenge vorst in januari en februari, doken er veel Bruinvissen *Phocoena phocoena* op in de kustzone ten noorden van de Waddeneilanden. Op 26 maart werden enkele Bruinvissen

bij Terschelling gezien, een dag later tien boven Ameland, tijdens een bodemdieren monsterprogramma. Het betrof toevallige waarnemingen 'tussen de bedrijven door'. Vanaf de brug werden bovendien acht zeehonden gezien. Ook andere viseters waren zeer talrijk. Zowel bij Ameland als bij Terschelling zaten naar schatting zo'n 1000 Roodkeelduikers *Gavia stellata* voor de kust. Zeetrecteller Nico IJnsen (*in litt.*) was hier op Ameland getuige van, want door onze activiteiten op zee stootten we honderden duikers op, die vervolgens langs de kust wegvlogen.

Op 1 april werden vanaf de betonningsvaartuigen Schuitengat en Terschelling, dicht onder de kust, vele tientallen Bruinvissen gezien. Het was die dag windstil weer. Garnalenvissers ter plaatse meldden last te hebben van veel 'stekers' (jonge haring of sprout die in de mazen van hun netten vast komt te zitten; Peter van Zuilenkom *pers. comm.*). Op 15 april voer de Smal Agt van Scheveningen naar Schiermonnikoog, ook op een windstille dag. De schipper meldde dat hij op het stuk van Texel tot aan Schiermonnikoog voortdurend Bruinvissen zag, in totaal minstens 100 individuen. Op dezelfde dag werden recordaantallen duikers gezien tijdens het zeetrectellingen vanaf Ameland (07.30-08.00 uur 290 → west, 28 → oost). Van 08.00-12.00 uur vlogen 120 duikers (terug) naar oost (Nico IJnsen *in litt.*). Zeker tot eind mei bleven veel duikers rondhangen bij de Wadden. In de laatste week van mei strandden er plotseling enkele op Terschelling. Vermoedelijk was deze ongewone mei-stranding een uitloper van een massastranding op de Duitse eilanden. Als gevolg van een lozing van een oplosmiddel werden er bij een opvangcentrum in Norden-Nordeich ruim 150 Roodkeelduikers binnengebracht. De laatste melding van groepen Bruinvissen kwam binnen op 22 april van de schipper van de Nestor. Dit schip was 's morgens uit den Helder vertrokken en voer naar het westen. Op een afstand van 9-15 mijl westelijk van Den Helder werd tien keer een groepje van 5-6 Bruinvissen gezien. Al met al gaat het hier om aantallen Bruinvissen zoals die de laatste tientallen jaren niet in Nederland zijn gezien. Ook de concentratie Roodkeelduikers ten noorden van de Wadden was bijzonder, terwijl de vogels bovendien ongewoon lang in het gebied bleven hangen in het voorjaar. Alles wijst op een uitzonderlijk rijk voedselaanbod. Het bodemleven (wormen, schelpdieren) had in februari een zware klap gekregen en de meeste van deze dieren waren dood of stervend. Mogelijk kwamen hier massaal vissen op af, gevolgd door de viseters.

Unusually large numbers of Harbour Porpoises were reported in nearshore waters off the Dutch Wadden Isles in April 1996. Already in March, shortly after the break-up of extensive ice flows in this area, the first animals were seen. From 1-15 April several captains of ships working in the area between the coast and the shipping lane reported tens to 100 porpoises. At the same time, large numbers of Red-throated Divers were staging in the area: on 26 March we estimated

1000 of these birds off Ameland and another 1000 off Terschelling. The divers lingered in the area longer than usual. The record number of at least 300 was still present off Ameland on 15 April and some stranded as late as late May on Terschelling. At the same time, some 150 stranded several islands further east, after a spill of 'palm-oil' near Nordeney, Germany. Numbers of auks were also high in March. All this hints at a very good local food supply. Interestingly, most of the benthic life had been killed off by the unusually severe winter, with local water temperatures nearly -2°C. Numbers of young herring were high during the porpoise influx, at least shrimp fishermen complained about them fouling their nets.

**MARDIK LEOPOLD, Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, Postbus 167,
1790 AD Den Burg, Texel. □**